

De SDQ is een vragenlijst om de sociaal-emotionele gezondheid van de jeugd te meten. De SDQ-totaalscore geeft aan in hoeverre een kind sociaal-emotionele problemen heeft. Aan de hand van 5 subschalen kan vervolgens gekeken worden op welk gebied de problemen zich voordoen en of er sterke kanten zijn. Een matig verhoogde SDQ-totaalscore betekent dat een kind/jongere een verhoogd risico heeft op sociaal-emotionele problemen. Bij een verhoogde SDQ-totaalscore zijn er vrijwel zeker sociaal-emotionele problemen aanwezig. Deze maat gaat ook op voor de 5 subschalen

Wat meet de SDQ precies?

De Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ) is een vragenlijst om de sociaal-emotionele gezondheid van kinderen en jongeren te meten.² Zowel sociaal-emotionele problemen als de sterke kanten van een kind worden in kaart gebracht. Hiervoor worden 5 subschalen en de SDQ-totaalscore gebruikt:

- Emotionele problemen
 - Gedragsproblemen
 - Hyperactiviteit/aandachtstekort
 - Problemen met leeftijdgenoten
 - Prosociaal gedrag (= hulp bieden, vriendelijk zijn, delen, etc.)
- SDQ-totaalscore (combinatie van subschaal 1 t/m 4)

De scores op de 5 subschalen en de SDQ-totaalscore worden onderverdeeld in 3 uitkomstmaten: een normale score, een matig verhoogde score en een verhoogde score. Kinderen en jongeren met een matig verhoogde score hebben een verhoogde kans op problemen. Als de score verhoogd is, is deze vergelijkbaar met de score van kinderen/jongeren die hulpverlening ontvangen. De kans dat deze kinderen/jongeren daadwerkelijk problemen hebben is dus groot.

Verschillende versies van de SDQ

De SDQ is in verschillende versies beschikbaar. Zo zijn er versies voor ouders en leerkrachten van kinderen/jongeren in de leeftijd van 3 tot 16 jaar. Daarnaast is er een versie die jongeren van 11 tot 17 jaar zelf in kunnen vullen. Alle versies van de SDQ vragenlijst zijn in verschillende talen te vinden op www.sdqinfo.com

Hoe is de SDQ opgebouwd?

De SDQ bevat in totaal 25 items die geformuleerd zijn als stelling. Bijvoorbeeld: 'mijn kind houdt rekening met de gevoelens van anderen'. Elk van de 5 subschalen heeft 5 items. Sommige stellingen zijn tegengesteld geformuleerd. Impulsief handelen wordt bijvoorbeeld nagevraagd als: 'ik denk na voor iets te doen'. De subschalen zijn daardoor enigszins bipolair: een lage score betekent niet alleen dat er geen problemen zijn, maar ook dat er sterke kanten zijn.¹ De stellingen gaan allemaal over het gedrag van het kind in de laatste 6 maanden.

Het berekenen van de score op de 5 subschalen en de SDQ-totaalscore

De 25 stellingen in de SDQ kunnen beantwoord worden met: 'niet waar', 'een beetje waar' of 'zeker waar'. Het antwoord 'een beetje waar' krijgt altijd de score 1. De score van de antwoorden 'niet waar' en 'zeker waar' varieert per item en is 0 of 2, afhankelijk van de subschaal en of een item positief of negatief geformuleerd is. De SDQ-score voor een subschaal wordt berekend door de scores van de 5 items die bij de subschaal horen bij elkaar op te tellen. De score voor een subschaal mag alleen berekend worden als tenminste 3 van de 5 items van de subschaal beantwoord zijn.

De SDQ-totaalscore wordt vervolgens berekend door de score van de subschalen emotionele problemen, gedragsproblemen, hyperactiviteit/aandachtstekort en problemen met leeftijdgenoten bij elkaar op te tellen. De SDQ-totaalscore mag niet berekend worden als een score op een van de subschalen ontbreekt. De score op de subschaal prosociaal gedrag telt hierbij dus niet mee.

Validiteit, betrouwbaarheid en afkappunten van de SDQ

Er is veel onderzoek gedaan naar de betrouwbaarheid en validiteit van de SDQ, ook in Nederland.^{3,4,5} Het onderscheidend vermogen van de SDQ is niet perfect. Dat is bij geen enkele vragenlijst het geval. Een zorgvuldige beoordeling door de arts of verpleegkundige blijft daarom belangrijk. Toch bleek in het onderzoek van TNO dat met de SDQ-totaalscore een betere signalering van sociaal-emotionele problemen mogelijk is dan op basis van aanwezige risicofactoren en een gesprek met de arts of

verpleegkundige. De subschalen zijn wat minder betrouwbaar dan de SDQ-totaalscore. Wel kunnen deze aanwijzingen geven over de aard van de eventueel aanwezige problematiek. De interpretatie van de subschalen dient echter met de nodige voorzichtigheid te geschieden.⁴

Om te bepalen of er sprake is van een normale score, een matig verhoogde score of een verhoogde score worden afkappunten gebruikt. Als Nederlandse afkappunten bekend zijn worden deze gebruikt. Dit is alleen het geval voor de SDQ-totaalscore van de oudervragenlijst.⁴ Hoewel het afkappunt van de SDQ-totaalscore alleen gevalideerd is voor oudervragenlijsten bij 7-12 jarigen wordt dit afkappunt door de Jeugdgezondheidsmonitor voor het hele basisonderwijs gebruikt. Voor de SDQ-totaalscore van de jongerenvragenlijst en de subschalen van de oudervragenlijst en de jongerenvragenlijst gebruikt de Jeugdgezondheidsmonitor de afkappunten zoals bepaald door Goodman (www.sdqinfo.com).

LET OP: het Nederlandse afkappunt voor de SDQ-totaalscore is lager dan het originele afkappunt. Dit heeft invloed op het percentage kinderen met een (matig) verhoogde SDQ-totaalscore dat gevonden wordt op basis van de oudervragenlijst. Dit is in verhouding wat hoger dan bij de subschalen van de oudervragenlijst of bij de SDQ-totaalscore of subschalen van de vragenlijst die door jongeren zelf ingevuld wordt.

Afkapwaarden SDQ-oudervragenlijst

	SDQ-score		
	Normaal	Matig verhoogd	Verhoogd
SDQ-totaalscore	0-10	11-13	14-40
Emotionele problemen	0-3	4	5-10
Gedragsproblemen	0-2	3	4-10
Hyperactiviteit/aandachtstekort	0-5	6	7-10
Problemen met leeftijdgenoten	0-2	3	4-10
Prosociaal gedrag	6-10	5	0-4

*Afkapwaarde op basis van Nederlands onderzoek

Afkapwaarden SDQ-jongerenvragenlijst

	SDQ-score		
	Normaal	Matig verhoogd	Verhoogd
SDQ-totaalscore	0-15	16-19	20-40
Emotionele problemen	0-5	6	7-10
Gedragsproblemen	0-3	4	5-10
Hyperactiviteit/aandachtstekort	0-5	6	7-10
Problemen met leeftijdgenoten	0-3	4-5	6-10
Prosociaal gedrag	6-10	5	0-4

Literatuur

1. Goedhart A, Treffers F, Widenfelt van B. Vragen naar psychische problemen bij kinderen en adolescenten: de Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ). Maandbl Geestelijke Volksgezondh 2003; 58:1018-1035.
2. Goodman R. The Strengths and Difficulties Questionnaire: a research note. J Child Psychol Psychiatry 1997; 38(5):581-586.
3. Muris P, Meesters C, van den Berg F. The Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ): Further evidence for its reliability and validity in a community sample of Dutch children and adolescents. European Child and Adolescent Psychiatry 2003; 12: 1-8.
4. Vogels AGC, Crone MR, Hoekstra F, Reijneveld SA. Drie vragenlijsten voor het opsporen van psychosociale problemen bij kinderen van zeven tot twaalf jaar. 1-116. 2005. Leiden, TNO. Kwaliteit van leven.
5. Widenfelt van BM, Goedhart AW, Treffers PD, Goodman R. Dutch version of the Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ). Eur Child Adolesc Psychiatry 2003; 12(6):281-289.